

וקאי גם אמכבד ומרנן, אבל לדין י"ל דלרבנן לא קאי רק ארודס חלות דבש, וטעמא דר"א דס"ל כר"י דדבר שא"מ אסור מדאור, ורבנן ס"ל ג"כ הכי, ואזן דס"ל כר"ש שרי לכתחלה: ית' הראיה ה' ממחטק, חמוה לי, דהא מחטק גם בשאר איסורים פטור כמ"ש חוספות בשבת והרי בשאר איסורים ס"ל לחוס' דרשא"מ אסור מדאורייתא לר"י, אש"כ דמחטק עדיף דלדעתו דהוא תלוש אין כאן מליאות איסור אבל אינו מכיון בעין גורר דיועף דאפשר דיתפסד חרין אסור, א"כ אודא ראייתם, וג"ע, (אב"ה יתר הדברים בזה לא מלאמי וחבל על דאבדן):

מערכה אחד עשר במס' סוכה

דף 7 ע"א גמרא אמר ר' יוחנן וכו' משום דהוה ליה מה"ב. סוכה ר"פ לולב הגזול משום דהוה ליה מה"ב וכתב חוס' שם דדוקא ביום ב' שהוא מדרבנן לא חייב שמואל למנוה ה"ב משמע דבשל תורה כ"ט מודים דחיישין למח"ב, אך הרמ"ה שהביא ראיה דלא חיישין למח"ב מסוכה גזולה ע"ש, ממילא מוכח דס"ל דאף בדאורייתא לא חיישין למח"ב, ובשו"ת שאגת אריה (סי' נח) כתב להוכיח לדינא דעכ"פ בדאורייתא חיישין למח"ב מסוכה דר"ה (דף כח ע"ב) אר"י בשופר של עולה וכו' וע"כ ה"א דר"י בשופר של שלמים, וכן לרבא מקמי דסדר ביה בשופר של עולה לא יא"ז וע"כ הטעם משום דכי תקע באיסורא תקע הו"ל מה"ב, ואפילו לרבא בטר דסדר ביה, הוא רק משום דס"ל מלות לאו ליהנות ניתנו וכי תקע בהיתרא תקע, אבל היכא דבאיסורא תקע, מהא לא הדר ביה דבדלוי לא יא"ז, וכיון דהכי ס"ל לרבא ור"י קי"ל הכי דהלכה כבתראי, עכ"ד. והנהגה בהרמב"ם (רפ"א מהל' שמעיה) ארץ ישראל המחתלקת לשבטים אינה נמכרת ללמיתות שגא' והארץ לא תמכר ללמיתות, ואם מכר ללמיתות שניהם עובדים בל"מ ואין מעשיהם מועיל, אלא תחזור הסדה לנעלים ציובל, וככתב במ"ל בשם החינוך להרמ"ה שאם מכרה דשניהם לוקים אף ע"פ שלא הועילו במעשיהם והקשה עליו מדברי הרמב"ם (פ"ז מהל' כבודות) דכל שמעשו אינם מועילים אינו לוקה וכו' הרמב"ם גבי מעשר בהמה דאין לוקה על מירתו עי"ש. ולענ"ד נראה לישב, דהנהגה ביסוד הפלוגתא דרבא ורבא בתמורה בלי עבד אי מהני או לא, לא נזכר מפורש בהרמב"ם הלכה כמי, והנהגה מדברי הרמב"ם בהל' כבודות (פ"ו ה"ה) שכתב מעשר בהמה אסור למוכרו כשהוא תמים שנאמר בו לא יגאל, ויראה לי כשמוכר מעשר לא עשה כלום ולא קנה לוקח ולפיכך אינו לוקה וכו' ומזה הוליא הלח"מ שם דברי הה"מ (פ"א מהל' גזילה) דס"ל בדעת הרמב"ם דפסק כרבא עי"ש, גם בכ"מ (רפ"ג מהלכות מלוה) כתב בדעת הרמב"ם דפסק כרבא, ולענ"ד דהנהגה בשו"ת שער אפרים (סי' ו) דף מז ע"א) הקשה בהרמב"ם (פ"ג מהל' עי"ה"כ דין ה) שם' ואח"כ מערב ב' הדמים דם הפר ודם השעיר ומזה משניהם, דהא זהו אליבא דרבא דס"ל ולקח דם הפר וכו' שיהו מעורבים ואין קי"ל כרבא בר מיע"ל קנ"ס עי"ש, ונראה לענ"ד דלדינא מהר"א דהוי ספיקא דדינא בלי עבד אש מהני אש לא, והוא למע דמבואר בסוגיא דחולין (דף פח ע"ב) דלחלק ל"ז קרא דס"ל כר' יונתן וכו', הכי דזה תליא בזה דלמ"ד דחוששים לזרע האב ע"כ דס"ל כר' דלחלק ל"ז קרא, ולרבנן דמתני' ע"כ דס"ל כר' יאשיהו עי"ש, מעשה למע דקיי"ל דא"כ בזכרים הוי ספק, א"כ ממילא ע"כ דמספקי' אש הלכה כר' יאשיהו או כר' יונתן, ועי' שו"ת מהר"ם לובלין (סי' ס"ה) שכתב מזה דלפ"מ דקיי"ל דא"כ טהג בזכרים מספיקא, א"כ מספקא לן אש נריך קרא לחלק, א"כ הוי לנו להנריך בשוחט חיה ועוף כיסוי לכל א' וא' דשמה לחלק ל"ז קרא ואייתר קרא דדמו לומר דנריך כיסוי לכל א' בפ"ע כמבואר בסוגיא דחולין (דף פח ע"ב) עי"ש, ונדחק לתר דדמו אגטריך לרשא אחרינא, הכי דתפס ג"כ במושל דקיי"ל דהוי (סי' רח ס"ו בהג"ה) וכנה"ט חמוה לי על פסקא דהש"ע יו"ד (סי' רח ס"ו בהג"ה) דמי שהשביע את בנו שלא ילוה כ"א ברשות ראובן ושמעון ומה ראובן דיכול להלוות ברשות שמעון לחוד, ומקורו משו"ת הרשב"א שכתב דקיי"ל כר' דמשמע כל א' בפ"ע עד שיפרט לך יחדו, ומההני דאך פסיקא לן דקיי"ל כר' יונתן, הא ממה דקיי"ל א"כ טהג בזכרים מספק

מקלקל בחבורה פלוגתא דר"י ור"ש דילא להש"ם כן, הייט דר"ש מדס"ל בפסחים דובח' ששחטן בשבת לשם פסח אש אין ראויים חייב, מוכח דס"ל דמקלקל בחבורה חייב, ור"י מוכח דסבד מקלקל בחבורה פטור, היינו מתני' דמחט של יד ליטול בה את הקון. דמתני' זו אחי' כר"י ומדשרי לר"י ליטול את הקון, מוכח דסבד מקלקל בחבורה פטור עי"ש וביון שכן כיון דמלינו בכריתות (דף כ) דמה דמחייב ר"א במל את שלאחר השבת בשבת אף דהוי מחטק, כיון דמקלקל בחבור' חייב גם מחטק חייב, א"כ מה דשרי ליטול הקון לר"א. מוכח דס"ל מלאכה שא"ל לגופה פטור. א"כ ממילא בליט מכיון דממילא א"ל לגופה אינו חייב, ומוכח דהא דמחייב במכבד ומרנן או דהוי פס"ר או דהכיבוד והריבון עלמו הוי ענין בנין ודוק] וביון שכן מאי ראייה דלר"י דשא"מ דרבנן, הא י"ל דהוי דאורייתא. ורבנן סבדי כר"ש, ודאשרי משום שבות ולא משום אשווי' נומות, אלא דס"ל דכיבוד וריבון עלמו מדרבנן הוי בנין, כמו דס"ל לר"א דהוי בונה גמור ס"ל לרבנן דהוי בנין מדרבנן. וכמו דפליגי כה"ג לענין כוחלת אי הוי כותב גמור. או מדרבנן ככותב: וצ"ל דראייתם מדאמרינן והאי תנא דקיי"ל כר"ש שרי לכתחלה, מוכח דס"ל להש"ם בהחלט דמטעמיהו דרבנן רק משום אשווי' נומות, וס"ל כר"י. וב"מ נ"ל לישב להערך, ד"ל דלמח"מ מה דאמרי רבנן א' זה וא' זה היינו א' שבת וא' יו"ט כמ"ש הרשב"א הרודה חלות דבש וא' זה וא' זה היינו א' שבת וא' יו"ט כמ"ש הרשב"א בחידושו דמכבד הוי פס"ר ורבנן לא קאי אמכבד, ה"ג י"ל דלא קאי אפרבן אלא דס"ל דכיבוד וריבון אי דאפילו שבות ליכא כר"ש, אי דאפילו חייב חטאת כר"י. ועדיין לריכס אט לזכר דברינן. דלכאורה אינו מספיק, דהרי לכאורה אף למאי דקיימין השתא בשיתם הערך דשא"מ לר"י דאורייתא אף בשבת מ"מ ז"ל דטעמא דר"א דהוי פס"ר או דזה עלמו הוי בונה וכנ"ל, א"כ אש חיתא דרבנן לא קאי אמכבד ומרנן מג"ל לסתמא דהש"ם דרבנן פליגי על יסוד זה דר"א, דלמא ס"ל ג"כ דחייב חטאת מטעמים הללו. ולזה נ"ל אף דכתבו הכי דבין כך ובין כך מוכח דטעמא דר"א דהוי פס"ר או דכיבוד וריבון הוי מעשה בנין, היינו לפי יסוד דחוס' דפלוגתא דמקלקל בחבורה כלמד מההיא דמחט של יד ליטול הקון, דלית מאן דפליג על דין זה, אבל בדעת הערך י"ל כתיבוסס הראשון שם דקיס להש"ם הכי בקבלה, (ובאמת דברי חוס' ב' הכ"ל תמוהים לי, דא"כ היכי מספקין פ"ק דכתובות גבי דם מפקד פקיד, דלמא הלכה דדבר שא"מ אסור וגם מקלקל בחבורה חייב, הא זה א"א, דא"כ מחט של יד ליתסר לדינא, והרי לפי שיטתם מוכח דס"ל להש"ם דמחט של יד אחיא ככ"ע ואין בזה חולק, ואף נאמר דלדין להלכה באמת אסור. עוד קשה לי דלדבריהם ז"ל הא דאמרי' בשבת ג"כ דמקלקל בהצנעה תליא בדר"י ור"ש, היינו דזה תלי בזה דמאן דסבד מקלקל בחבורה חייב, וע"כ דילוף לה מדאגטריך קרא למשרי מילה בשבת, ומוכח דס"ל דחוקן מלוס לא הוי חוקן, ממילא מוכח מדאסר רחמנא בהצנעה ב"כ. הא ביטול פטילה דלמטה לא הוי חוקן, ע"כ דמקלקל בהצנעה חייב. וכיון שכן יקשה לר"א בר דלוק בכריתות לשטני דר"א דנחטין לככות העליונות והובערו התחתונות, ומיירי ע"כ בלא ניחא ליה דא"כ גם לר"ש חייב, א"כ הוי מקלקל לענין הצנעה, ומוכח דס"ל לר"א בר דלוק דמלאכה שא"ל לגופה חייב וגם מקלקל בהצנעה חייב וממילא גם מקלקל בחבורה חייב ושג"ל, הכי דאפשר לומר ארוויסו בהדדי דמלאכה שא"ל לגופה חייב וגם מקלקל בחבורה חייב, ודלמא ר"י ג"כ ס"ל כן, וע"ג) א"כ שפיר י"ל דכיבוד בודאי לא הוי פס"ר, וגם לא הוי ענין בנין, ור"א דמחייב חטאת סבד כר"י דדבר שא"מ אסור, ורבנן ס"ל ג"כ כר"י ופליגי רק ארודס חלות דבש, ולמה שכתבנו דר"א דלר"י דבר שא"מ דרבנן לדידיה באמת מוכח דטעמא דר"א דהוי נופא הוי בנין, אבל לדין דקיי"ל כר"י ור"א ושמואל דשא"מ דאורייתא לר"י, טעמא דר"א כפשוטו דס"ל כר"י. ומה"מ לן להמילא דהוי מעשה בנין, ולזה שפיר מסיק הש"ם דלמאי דקיי"ל כר"ש שרי. וא"כ מזה עלמו ראייה להערך דהלכה בזה כשמואל ולא כרב, ומה דאמרי' שם בשבת אמימר שרי זילתא במחוח מ"מ אסרו רבנן דלמא אחי' לאשווי' נומות הכי דס"ל דלרבנן הוי שבות, י"ל דאמימר ס"ל כרב דשא"מ דרבנן בשבת ושפיר י"ל דרבנן ס"ל כר"י